

Warszawa, dnia 3 lipca 2018 r.

MINISTER ŚRODOWISKA

Henryk Kowalczyk

DL-I.051.63.2018

Pan
Prof. dr hab. Krzysztof Spalik

Przewodniczący Komitetu Biologii
Środowiskowej i Ewolucyjnej Polskiej
Akademii Nauk

Szanowny Panie Profesorze,

Odpowiadając na wystąpienie z dnia 24 maja 2018 roku w sprawie metody odnowień na terenach nadleśnictw: Białowieża, Browski i Hajnówka, na wstępie składam podziękowanie za zainteresowanie i wyrażoną troskę o stan Puszczy Białowieskiej, lasu zachowanego dzięki miejscowej ludności, polskiemu leśnictwu i polskiej szkole ochrony przyrody oraz poniżej przedstawiam stosowne wyjaśnienia.

Istnieje kilka definicji „lasu naturalnego” funkcjonujących w przestrzeni publicznej, które opisują stan naturalności w wieloraki sposób. W związku z faktem, że zagadnienie to jest złożone i niejednoznaczne, szereg umownych definicji zostało opracowanych przez międzynarodowe organizacje. Zgodnie z jedną z międzynarodowych definicji za „*las naturalny uznaje się las złożony z rodzimych drzew i niesklasyfikowany jako plantacja leśna (FAO, ocena zasobów leśnych 2000 r.)¹*”. Należy przypomnieć, że Polska jako członek Organizacji Narodów Zjednoczonych do spraw Wyżywienia i Rolnictwa (FAO), posługuje się nazewnictwem wypracowanym na arenie międzynarodowej. Wiąże się to m.in. z raportowaniem informacji na temat stanu polskich lasów na szczeblu międzynarodowym.

Podobna sytuacja występuje w przypadku plantacji leśnych. Zgodnie z wyjaśnieniem FAO Global Forest Resources Assessment (FRA) „*Plantacje leśne definiuje się jako las sadzony, który jest intensywnie zarządzany i spełnia WSZYSTKIE następujące kryteria w momencie sadzenia i dojrzałości: jeden lub dwa gatunki i jedna lub dwie klasy wieku oraz regularne odstępy.*

- 1. W szczególności obejmuje: plantację o krótkiej rotacji dla produkcji drewna, celulozy i energii.*
- 2. W szczególności wyklucza się: las obsadzony w celu ochrony lub odtworzenia ekosystemu.*
- 3. W szczególności wyklucza się: las ustanowiony poprzez sadzenie lub siew, który w stanie dojrzałości przypomina lub będzie przypominał naturalnie regenerujący się las.²*

¹ źródło: Technical report —2015 – 088, Guidance on Natura 2000 and forests, Office for Official Publications of the European Communities, 2015 http://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/guidance_en.htm

² Org. PLANTATION FOREST (FRA 2020)

Planted Forest that is intensively managed and meet ALL the following criteria at planting and stand maturity: one or two species, even age class, and regular spacing.

Explanatory notes

1. Specifically includes: short rotation plantation for wood, fibre and energy.

Należy zatem stwierdzić, że zgodnie z przedstawioną wyżej argumentacją, która koreluje z regulacjami organizacji międzynarodowej FAO, każdy las złożony z rodzimych gatunków (z wyłączeniem plantacji leśnych) jest lasem przynajmniej zbliżonym do naturalnego. Należy wskazać, że w przedstawionej definicji FAO nie jest wyszczególnione pochodzenie lasu (czy był odnowiony w sposób naturalny, czy w sposób sztuczny, lub metodą kombinowaną). Ponadto, powyższa argumentacja jest zbieżna m.in. z zapisami ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o leśnym materiale rozmnożeniowym (t.j. Dz.U. 2017 poz. 116), zgodnie z którą za rodzimy drzewostan uznaje się *drzewostan autochtoniczny (czyli odnawiany naturalnie w sposób ciągły lub sztucznie z leśnego materiału rozmnożeniowego powstałego z leśnego materiału podstawowego znajdującego się w miejscu, w którym rośnie, lub w bezpośrednim sąsiedztwie tego miejsca) lub drzewostan powstały sztucznie z nasion pochodzących z tego samego regionu pochodzenia, w którym rośnie.*

Należy się zgodzić, że często to samo zjawisko lub stan rzeczy jest niejednorodnie definiowane w aktach prawnych i przez różnych naukowców (którzy sami często mają odmienne zdanie). Nie ulega wątpliwości, że jeżeli Polska jako członek organizacji międzynarodowej realizując działania administracyjne i naukowe na szczeblu międzynarodowym, podobnie jak m.in. Unia Europejska, posługuje się pojęciami wypracowanymi przez międzynarodowe organizacje m.in. FAO.

Należy stanowczo podkreślić, że lasy nadzorowane przez nadleśnictwa: Białowieża, Browsk i Hajnówka nie są traktowane jak typowe gospodarstwa leśne. Zasady zarządzania i ochrony lasów na obszarze trzech puszczańskich nadleśnictw zawarte są m. in. w planach urządzenia lasu dla nadleśnictw, Planie Zadań Ochronnych dla obszaru Natura 2000 Puszcza Białowieska PLC200004 oraz w Programie Gospodarczo-Ochronnym Leśnego Kompleksu Promocyjnego „Puszcza Białowieska” na lata 2012-2021. Dlatego też jednoznaczna ocena, że obszary zarządzane przez puszczańskie nadleśnictwa prowadzą do zmian w kierunku plantacyjnym jest szeroko niezrozumiała. Należy wskazać, że lasy zarządzane przez puszczańskie nadleśnictwa wpisują się w definicję lasu wielofunkcyjnego³ i w odróżnieniu od plantacji, lasy puszczańskie pełnią istotną rolę ochrony różnorodności biologicznej oraz m.in. świadczenia usług społecznych związanych z turystyką, edukacją oraz nauką.

Należy zgodzić się z poglądem szanownego gremium, że na ekosystemy leśne należy patrzeć strategicznie, czyli w perspektywie średnio, a przede wszystkim długookresowej. Dlatego też, kombinowana metoda odnowienia zaproponowana do realizacji na terenie nadleśnictw: Białowieża, Browsk i Hajnówka, jako element wspomaganie procesów naturalnych, spełni cel długookresowy jakim bez wątpienia jest odtworzenie ekosystemów leśnych.

2. Specifically excludes: forest planted for protection or ecosystem restoration.

3. Specifically excludes: Forest established through planting or seeding which at stand maturity resembles or will resemble naturally regenerating forest.

³ Las wielofunkcyjny: obszar leśny przeznaczony zasadniczo do więcej niż jednego celu, w którym żaden z tych celów nie jest uważany za dominującą funkcję. Obejmuje dowolną kombinację: produkcji towarów, ochrony gleby i wody, ochrony różnorodności biologicznej i świadczenia usług społecznych, przy czym żadna z tych funkcji nie jest uważana za dominującą (FRA 2015 r. Terminy i definicje, FAO 2012 r.)